

Debatt

GUSTAF MYHRMAN:

Politiserande etermedia

Av nyhetsförmedlingen i våra etermedier bör man ha rätt att fordra politisk neutralitet. Däri brister det dock alltför ofta. Det tycks vara mycket svårt för redaktörer och reportrar att ge news och inte views, att inse den fundamentala skillnaden mellan att arbeta för en privatägd eller partiägd tidning, som företräder en viss politisk riktning och att arbeta för offentliga institutioner som radions dagskon eller televisionens "Rapport" och "Aktuellt". Den bristande politiska neutraliteten kommer till synes såväl i rapporteringen från Sverige som i den från utlandet.

Av en korrespondent, placerad i ett främmande land, bör man ha rätt att vänta, att han eller hon har en positiv inställning till värdlandet. Detta betyder inte, att korrespondenten skulle tjänstgöra som en okritisk propagandist för det ifrågavarande landets regim eller dess ideologi men inte heller att han skulle vara dess ovän och felfinnare.

Hur är det nu? Det är svårt att undgå intrycket, att våra radio- och TV-rapportörer från USA – här åsyftas herrar Sandqvist och Öhlander – är helt övervägande negativa mot landets nuvarande regim och dess politik, man frestas tala om en antiamerikanism av den typ, som den politiska vänstern hos oss gärna företräder. Men även i USA tas väl stundom goda initiativ och görs framsteg på olika områden – men därom får man sällan höra i rapporterna, desto mer om missförhållanden.

I sin rapportering från Storbritannien anslår herr Järborg gärna en överlägsen och raljerande ton mot den konservativa regimen och i synnerhet mot Mrs Thatcher. Rapporteringen från Frankrike framstår vid jämförelse med de här nämnda som korrekt, politiskt neutral och ändå omväxlande och intressant.

Om radio- eller TV-reportrar är partipolitiskt neutrala, bör åhöraren av deras framställning inte kunna sluta sig till deras placering på den politiska färgskalan. Är det oriktigt att förmoda, att ett betydande antal av dem, som vi dagligen hör utlägga texten i radio och TV, med ganska stor träffsäkerhet skulle kunna placeras ifråga om sin politiska hemvist?

De anställda i våra etermedia har givetvis samma rätt som alla andra medborgare att

omfatta politiska åsikter och att tillhöra politiska partier. Men därmed har de, enligt min mening, inte rätt att begagna sitt medium för att torgföra sina egna politiska värderingar. Det torde inte vara oriktigt att påstå, att nyhetsförmedlingen i radio och TV för närvarande inte är politiskt neutral, den har en påtaglig vänsterinriktning.

Man kan som exempel välja det länge livligt debatterade regeringsförslaget att införa karensdagar i sjukförsäkringen. Detta förslag har i etermedierna genomgående presenterats som "regeringens förslag att försäkra sjukförsäkringen". Detta är en tendentiös, partitagande rubriksättning. Ett förslag bör nämnas efter vad förslagsställaren åsyftar, inte efter vad förslaget i något visst avseende kan få för konsekvenser. Förslaget ingick som ett led i regeringens sparåtgärder och borde i radio och TV opartiskt ha presenterats som "regeringens förslag att spara på sjukförsäkringen" eller "regeringsförslaget att införa karensdagar".

Den politiska oppositionen är däremot i sin fulla rätt att i sina tidningar eller på demonstrationsplakat och från talarstolarna betygsätta förslaget och utlägga dess innebörd.

Genom att i sina nyhetsreportage ge stort utrymme åt den kampanj, som förekommit mot regeringsförslaget, tex i form av korta proteststrejker här och där i landet, kom TV och radio i själva verket att underblåsa kampanjen mot "försämringen". Som man ropar i skogen får man svar! Sparmålet, som var förslagens syfte, kom helt i skymundan.

Åtskilliga reportrar i radio och TV har tagit sig före att uppträda som något slags förhörtare eller folkkommisariar. De söker snärja den intervjuade till medgivanden, stundom med ett karskt "ja eller nej" eller "det där var inte svar på min fråga!" Det är inte utan att man erinrar sig den gamla frågan "har herr Domaren upphört att taga mutor", en fråga som, vare sig den besvaras med ja eller nej, sätter den tillfrågade i klistret.

Nyhetsförmedlingen kan politiseras både genom vad som presenteras och genom vad som eventuellt utelämnas. Man har svårt att värja sig mot intrycket, att nyhetsförmedlarna i något för svenska folket främmande republikanskt nit avsiktligt försummar alla

kungliga evenemang, exempelvis statsbesöken i olika länder och de återkommande hävdvunna eriksgatorna, som alltid drar stor publik och är verkliga folkfester. En överväldigande majoritet av svenska folket älskar att se de kungliga. När en uppseendeväckande försummelse av TV vid något tillfälle påtalades, lät vederbörande redaktör förstå att evenemangen ifråga betraktades som betydelselösa "jippon"!

Den svenska vänsterns ofta visade ovilja mot försvaret demonstreras stundom i radio och TV genom att frågor, som berör försvaret, kan illustreras med bilder som närmast är lägnade att sprida löje, tex trivial exercis på en kaserngård eller med talet om att "ligga i kumpen". Det är sällsynt att militära aktiviteter i bild eller ord omges med något av den glans, som förlänas exempelvis idrotten.

Det skall dock villigt erkännas, att nyhetsrapporteringen om ubåtsincidenten var rikhaltig och, såvitt författaren kan bedöma, saklig och utan besvärande politisk vinkling. Däremot var nyhetsförmedlingen i "Rapport" från den stora manövern "Norrskan" övervägande negativ och ensidig. ÖB fick visserligen i ett kort inslag framlägga vad man avsåg med den stora manövern. Ett par sol-dater tillfrågades därefter och fann manövern vara onödig och ett dåligt sätt att använda

pengar. I reportaget ingick en pacifistisk demonstration mot försvaret. Reportaget gav några glimtar från en mottagning för de inbjudna utländska militärattachéerna. Den ende, vars omdöme inhämtades, var den ryske, som fann det förvånande att "fienden" vid sådana här manövrar alltid anses komma österifrån.

Detta var alltså vad som förekom i det ordinarie nyhetsprogrammet i TV. Senare har i TV gjorts ett större program "Manöver" med en mera objektiv och opartisk skildring av den stora manövern, ett program som i någon mån förtagit intrycket av den usla rapporteringen i nyhetsprogrammen.

Hur skall missförhållandena rättas till och nyhetsprogrammen i det kommande bli politiskt neutrala som de bör vara? (Kritiken i denna artikel avser nyhetsprogrammen, inte andra program även om dessa ingalunda kan gå fria från kritik ifråga om politiskt tendens). Detta torde kräva en reformation till huvud och lemmar av radions och televisionens programledningar. Etermediernas nyhetsförmedlare måste bringas att respektera kraven på neutralitet. De som inte kan eller vill avstå från att utnyttja sitt etermedium som forum för egna politiska värderingar, bör förmås välja andra massmedier än radio och TV.

Pärmar för årgång 1981

kan rekvireras från Svensk Tidskrifts expedition, tel 08-67 59 55, eller genom insättning av kronor 30:- på postgiro 727 44-6.